

PROGRAM ROZVOJE OBCE RYNOLTICE

NA OBDOBÍ LET 2021 - 2027

Program rozvoje obce schválilo v souladu s § 84, odst. 2, písm. a), zákona č. 128/2000 Sb., v platném znění zastupitelstvo obce Rynoltice. Datum schválení: 29.12.2020 Číslo usnesení: 4/2020 bod 9) Text usnesení: Zastupitelstvo obce schvaluje Program rozvoje obce Rynoltice na období 2021-2027.

Úvod

Program rozvoje obce (dále jen „PRO“) je dlouhodobý programový dokument vytyčující záměry obce na období 7 let. Jde tedy o dokument, který se neomezuje pouze na jedno volební období zastupitelstva obce. Jedná se o komplexní programový dokument, který formuluje strategii rozvoje celého území obce, včetně komunity a jejího fungování. Vzniká na základě styku s veřejností, soukromou sférou, občany, podnikateli, majiteli pozemků, odborníky, správou obce a státem.

PRO usiluje o dosažení rovnováhy mezi tím, co občané chtějí a tím, co je dosažitelné. Rovnováhy mezi dalším rozvojem a ochranou stávajících přírodních a kulturních hodnot.

PRO je důležitým nástrojem k upevnění pozice v regionu a posílení její konkurenceschopnosti. Je podkladem pro rozvojové aktivity a územní plánování v obci, ale i v regionu. Přispívá k tomu, aby obec efektivně využívala finanční prostředky jak z vlastního rozpočtu, tak i z vypsanych dotačních titulů. Dokument umožní představitelům obce koncepční plánování rozvoje obce.

PRO umožní obci:

- naplňovat dlouhodobé cíle a strategickou vizi obce
- rozhodovat v zastupitelstvu v širším koncepčním rámci
- koordinovat aktivity a zájmy různých subjektů působících v obci
- prosazovat a chránit veřejný zájem
- stanovit priority obce, místních obyvatel, podnikatelských subjektů a následně investičního programu
- posílit sounáležitost mezi lidmi navzájem
- posílit odpovědnost místních obyvatel za další rozvoj obce tak, aby přicházeli s konkrétními návrhy a řešením daného problému

Program rozvoje obce musí vycházet ze sociálně ekonomické analýzy současného stavu, zhodnotit silné a slabé stránky obce, její rozvojové příležitosti a identifikovat existující rizika.

Program rozvoje obce je zpracován dle metodiky garantované Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Kompletní metodiky, včetně dalších nástrojů tvorby programů rozvoje obcí jsou k dispozici na www.obcepro.cz.

Dokumentem, bezprostředně navazujícím na tento program, by měl být operativní roční plán akcí, určených k realizaci na základě aktuálních možností obce.

A. ANALYTICKÁ ČÁST

A.1 Charakteristika obce

1. Území

Obec Rynoltice se nachází zhruba ve střední části Libereckého kraje, v okrese a správním obvodu ORP Liberec. První písemná zmínka obce je datována k roku 1364. Obec v současnosti plní primárně obytnou funkci a rekreační funkci.

Tabulka: Základní údaje k 31. 12. 2019

Území	Počet obyvatel	Rozloha (ha)	Počet částí obce	Nadmořská výška (m n. m.)
Rynoltice	785	1771	5	340

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Katastrální území je složeno celkem z pěti místních částí: Rynoltice, Černá Louže, Jítrava, Polesí a Nová Starost.

Na katastrální území obce navazují sousední obce – Hrádek nad Nisou, Bílý Kostel nad Nisou, Zdislava, Janovice v Podještědí a Jablonné v Podještědí

Tabulka: Vzdálenost obslužných středisek - dostupnost po silničních tazích k 31. 12. 2019

Území	Vzdálenost v km	Vzdálenost v min.	SO ORP	Kraj	Počet obyv.
Liberec	19,1	15	Liberec	Liberecký	104 802
Jablonné v Podještědí	5,8	7	Liberec	Liberecký	3 667
Hrádek nad Nisou	8,4	12	Liberec	Liberecký	7 735
Nový Bor	22,7	24	Nový Bor	Liberecký	11 616
Chrastava	12,3	10	Liberec	Liberecký	6 298
Cvikov	14,4	16	Nový Bor	Liberecký	4 509

Zdroj: ČSÚ, mapy.cz, vlastní zpracování

Polohu obce vzhledem k časoprostorové vzdálenosti obslužných středisek vyššího řádu lze hodnotit velice pozitivně, a to zejména díky komunikaci I/13, která prochází přímo centrem obce. Ta zajišťuje rychlé spojení s Libercem (kde se před tím v Bílém Kostele nad Nisou napojí na I/35) a Novým Borem, potažmo Ústeckým krajem. Obec zároveň leží blízko státních hranic.

Tabulka: Hustota zalidnění ve srovnání se SO ORP Liberec k 31. 12. 2019

Území	Počet obyvatel	Rozloha v km ²	Hustota zalidnění (počet obyvatel na 1 km ²)
Rynoltice	785	17,71	44

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Území obce se rozkládá na ploše 17,71 km² a počet obyvatel dosahoval k 31. 12. 2019 785 obyvatel. Hustota zalidnění činí 44 obyvatel na 1 km² a je tak oproti hustotě zalidnění SO ORP Liberec přibližně 6x nižší. Svou rozlohou, hustotou zalidnění a typologií zástavby představuje obec klasické sídlo čistě venkovského charakteru.

Zdroj: ©ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016, MapCruzin; zpracováno v QGIS
zobrazení

Albersovo

Tabulka: Využití půdy k 31. 12. 2019

Struktura půdy	Rozloha v ha - absolutní hodnoty		relativní hodnoty v %	
	SO ORP Liberec	Rynoltice	SO ORP Liberec	Rynoltice
Celková výměra	57 839,50	1 770,65	100	100
Zemědělská půda celkem	26 850	982	46,4	55,5
Orná půda	11 783	601	20,4	34
Chmelnice	---	---	---	---
Vinice	---	---	---	---
Zahrady	2048	40	3,5	2,3
Ovocné sady	86	4	0,1	0,2
Trvalé travní porosty	12 932	337	22,4	19
Nezemědělská půda celkem	30 988	788	53,6	44,5
Lesní půda	24 021	643	41,5	36,3
Vodní plochy	502	8	0,9	0,5
Zastavěné plochy a nádvoří	1 292	20	2,2	1,1
Ostatní plochy	5 172	118	8,9	6,6

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Strukturu půdy na území obce tvoří z 55,45 % zemědělské půdy a ze 44,5 % půdy nezemědělské. V rámci nezemědělské se primárně jedná o lesní půdu, s podílem 36,3 % výměry z celkového půdního fondu. Vodní toky na území Rynoltic spravuje Povodí Ohře a Lesy České republiky. Územím obce protéká řada drobných vodních toků, přičemž se jedná primárně o přítoky hlavního vodního toku Panenský potok, přičemž jedním z větších přítoků je Rynoltický potok. Na území se rovněž nachází 2 rybníky a vodní nádrž. V období zvýšených srážek a kumulace vodních toků vznikají v obci povodňová rizika. Obec má zpracovaný Povodňový plán s identifikací rizikových území. Obec tak vnímá potřebu realizovat opatření pro zadržování vody v krajině a v zastavěných územích obce s cílem zvýšit retenci a případně zadrženou vodu dále využít.

2. Obyvatelstvo

Kapitola představuje stav a vývoj demografických charakteristik – vývoj celkového počtu obyvatelstva, přirozený přírůstek a úbytek, přírůstek stěhování, věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva.

Tabulka: Vývoj počtu obyvatel celkem a dle pohlaví v absolutních hodnotách k 31. 12. daného roku

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkem	757	773	766	781	776	755	753	767	784	785
Muži	378	388	383	396	396	384	382	387	400	403
Ženy	379	385	383	385	380	371	371	380	384	382

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj celkového počtu obyvatel má ve sledovaném období z let 2010–2019 stabilní trend mírného celkového nárůstu. V průběhu poslední dekády počet obyvatel vzrostl o 28 obyvatel (3,7 %). Tento pozvolný, ale kladný vývoj lze hodnotit z hlediska rozvoje obce jako příznivý.

Následující graf zachycuje meziroční vývoj počtu obyvatel obce ve srovnání se SO ORP Liberec. Z grafu je patrné, že trend meziročního vývoje obyvatel Rynoltic vykazuje meziroční kolísání počtu obyvatel ve srovnání s SO ORP Liberec, ale z dlouhodobého pohledu je vývoj pozitivní a není zaznamenána skoková změna.

Graf: Srovnání meziročního vývoje počtu obyvatel v %, 2010–2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V grafu je zachycen vývoj celkového počtu obyvatel, který je počítán k výchozímu roku 2010. Výchozí rok je znázorněn hodnotou 100 % a v absolutním vyjádření v případě Rynoltic odpovídá hodnotě 757 obyvatel.

Celkový vývoj počtu obyvatel ovlivňují dvě základní složky tohoto ukazatele. První se týká mechanického pohybu obyvatel (vystěhovalí, přistěhovalí) a druhá přirozené měny obyvatel (narození, zemřelí). Tyto dva ukazatelé pak společně představují celkový přírůstek nebo úbytek obyvatelstva.

Graf: Vývoj a struktura celkového přírůstku obyvatel v absolutních hodnotách, 2010–2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dominantní složkou, která má vliv na celkový počet obyvatel, jsou migrační přírůstky/úbytky obyvatel. Ve sledovaném období má trend migračního salda výrazně proměnlivý charakter, nicméně ve sledovaném období má pozitivní vliv na celkový počet obyvatel. Přirozený přírůstek obyvatel se dlouhodobě pohybuje kolem nulové hranice a v současných demografických trendech lze jeho hodnoty považovat za pozitivní.

Tabulka: Přirozený a mechanický pohyb obyvatel mezi roky 2010–2019 v absolutních hodnotách

Rok	Narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přirozený přírůstek	Přírůstek migrační	Přírůstek celkový	Stav k 31. 12.
2010	9	8	16	26	1	-10	-9	757
2011	9	8	34	24	1	10	11	773
2012	9	11	20	25	-2	-5	-7	766
2013	13	13	40	25	---	15	15	781
2014	6	8	29	32	-2	-3	-5	776
2015	6	9	22	40	-3	-18	-21	755
2016	11	9	18	22	2	-4	-2	753
2017	10	9	34	21	1	13	14	767
2018	10	7	29	15	3	14	17	784
2019	7	12	26	20	-5	6	1	785

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Přirozený přírůstek je výsledkem procesu rození a vymírání obyvatel. Na základě trendů v oblasti reprodukčního chování obyvatel České republiky nelze předpokládat větší pozitivní výkyvy ve složce narozených, spíše se bude jednat o mírný pokles. To stejné již neplatí pro hodnoty zemřelých, u kterých lze očekávat negativní výkyvy zapříčiněné silnými demografickými vlnami poválečných ročníků, které budou mít přímý vliv na záporné hodnoty přirozeného přírůstku.

Věková struktura obyvatelstva

Věková struktura je sledována na základních věkových skupinách, které jsou svým rozložením ekonomické povahy. Jedná se o složku tzv. předproduktivní 0 až 14 let, produktivní 15 až 64 let a poproduktivní 65 let a více. Pro sledování vývoje jsou použity milníky SLDB 2001, 2011 a aktuálně rok 2019.

Tabulka: Srovnání vývoje dle produktivních věkových skupin a pohlaví v letech 2001, 2011, 2019

Sledovaná jednotka	2001			2011			2019		
	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Rynoltice	111	522	83	98	559	116	123	494	168
Muži	56	275	31	49	289	50	65	257	81
Ženy	55	247	52	49	270	66	58	237	87
Územní srovnání	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Rynoltice (%)	15	73	12	13	72	15	16	63	21
SO ORP Liberec (%)	15	71	14	15	69	16	17	63	20

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ze srovnání území je patrné, že Rynoltice vykazují srovnatelný vývoj jako SO ORP Liberec. Vývoj předproduktivní složky (0-14 let) v absolutním vyjádření stoupl z hodnot roku 2001 – 111 dětí na 123 dětí v roce 2019 (nárůst o 11 %). Nárůst skupiny do 14 let doprovází také nárůst poproduktivního obyvatelstva, tj. 65 a více let. Oproti roku 2001 vzrostl z 83 obyvatel na 168 (nárůst o 102 %). Počet obyvatel v produktivní skupině klesl od roku 2001 z 522 obyvatel na 494 (pokles o 5 %). Od roku 2011 do roku 2019 je zaznamenán, oproti ostatním skupinám, menší nárůst této skupiny z důvodu nižší základny ve věkové skupině 0-14 let a postupnému posunu silných poválečných ročníků do skupiny 65+ let.

Vývoj poměrového složení obyvatelstva v ekonomických věkových skupinách zobrazuje následující graf znázorňující přesuny obyvatel mezi skupinami, a to ve prospěch předproduktivního a poproduktivního obyvatelstva. Dochází tak k postupnému ústupu obyvatel v produktivním věku.

Graf: Vývoj základních věkových skupin v letech 2001, 2011, 2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Pro rozvojové účely je nezbytné analyzovat věkové skupiny detailněji, a to vzhledem k nutnosti předvídat potřeby obyvatelstva. Průměrný věk obyvatel Rynoltic je 43,4 let (k 31. 12. 2019).

Graf: Obyvatelé v pětiletých věkových skupinách celkem a dle pohlaví k 31. 12. 2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obsazení jednotlivých věkových skupin vykazuje obnovu obyvatelstva v nejmladších věkových skupinách a obyvatel v produktivním věku. Zároveň je nutné podotknout, že přechod silných ročníků do kategorie nad 65 let působí na stárnutí obyvatelstva jako celku (stárnutí ze zhora věkové pyramidy). Stabilizace míry stárnutí obyvatelstva jako celku je možná kladnou migrací obyvatel do obce. Počty obyvatel nad 65 let však pro obec znamenají zaměřit rozvojové aktivit i směrem k zajištění potřeb této cílové skupině.

Předpokládá se, že v případě pokračování tohoto trendu (uvažováno bez migrace) bude za 20 let věková struktura obyvatelstva charakteristická silným zastoupením obyvatel ve věkových skupinách 65 let a více. Věkové kategorie obyvatel do 14 let se budou pohybovat na dlouhodobě ustálených hodnotách s relativně nižšími počty oproti produktivnímu obyvatelstvu. Počet obyvatel v produktivním věku bude průběžně klesat do nižších, ale stabilních hodnot.

Vzdělanostní struktura

Do vzdělanostní struktury obyvatelstva jsou započítáni obyvatelé starší 15 let.

Tabulka: Struktura obyvatel podle nejvyššího dokončeného stupně vzdělání v % v roce 2011

Území	Základní vč. neukončeného	Střední vč. vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné	Vysokoškolské	Bez vzdělání
Rynoltice	23,5	41,1	27,7	7,1	0,6
SO ORP Liberec	16,6	32,3	37,8	12,9	0,4

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

Rynoltice dosahují ve srovnání s širším územím ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva komplexně nižšího nejvyššího dosaženého vzdělání. Vzhledem k nízké flexibilitě při změnách vývoje na trhu práce lze očekávat problémy zejména u skupiny obyvatel dosahujících základního vzdělání. Nejvyšší podíl obyvatel zahrnuje skupina dosahující středního vzdělání bez maturity.

Tabulka: Obyvatelé podle nejvyššího dokončeného stupně vzdělání a pohlaví absolutně v roce 2011

Území	Základní vč. neukončeného	Střední vč. vyučení (bez maturity)	Úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné	Vysokoškolské	Bez vzdělání
Celkem	148	258	175	45	4
Muži	61	152	78	21	2
Ženy	87	106	97	24	2
Muži v %	41,2	58,9	45,6	46,7	50
Ženy v %	58,8	41,1	54,4	53,3	50

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

Z hlediska srovnání mužů a žen, dosahují ženy obecně vzato vyššího ukončeného vzdělání, což je v současnosti trend celého Česka, ale zároveň znatelně přesahují počet mužů se základním vzděláním.

Vzdělanostní strukturu Rynoltic zachycuje následující graf, ze kterého lze vyčíst absolutní hodnoty reprezentující jednotlivé kategorie.

Graf: Vzdělanostní struktura obyvatel v roce 2011, absolutní hodnoty

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

3. Hospodářství

V této kapitole jsou analyzovány popisné a vývojové charakteristiky municipální ekonomiky obce Rynoltice. Jedná se o analýzu podnikatelských subjektů, zaměstnanosti, resp. trhu práce a mobility pracovní síly.

Tabulka: Ekonomické subjekty se sídlem na území obce Rynoltice podle právní formy k 15. 10. 2020

Rynoltice	Celkem	Státní organizace	Obchodní společnosti	Zahraniční fyzické os.	Fyzické osoby
absolutně	223	1	51	0	171
podíl v %	100	0,5	22,8	0	76,7

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka zachycuje **registrované** ekonomické subjekty se sídlem v obci, tzn., že zde nemusí jednoznačně působit. Zároveň z dat není možné určit subjekty, které působí v Rynolticích a sídlo mají v jiné obci. Převládající právní formou subjektů je živnostenské podnikání 85,5 % (171 subjektů). Přehled ekonomických subjektů formálně eviduje v Rynolticích celkem 186 subjektů. Celkově struktura ekonomických subjektů dominují fyzické osoby (85,5 % ze všech ekonomických subjektů).

Nejvíce fyzických osob vykazuje aktivitu v oborech – specializované stavebnictví, velkoobchod kromě motorových vozidel a stravování a pohostinství. Ze struktury ekonomických subjektů lze vyvozovat, že tyto tržní segmenty jsou typické spíše pro odloučené lokality s potenciálem v cestovním ruchu. Ostatní sektory můžeme charakterizovat jako spíše obslužné. Podrobný rozpis fyzických osob dle předmětu

činnosti je uveden v následující tabulce.

Tabulka: Podnikající fyzické osoby dle předmětu činnosti, Rynoltice k 15. 10. 2020

	Fyzické osoby celkem	v tom			
		s počtem zaměstnanců	bez zaměstnanců	s 1 - 5 zaměstnanci	s šesti a více zaměstnanci
Počet subjektů celkem	181	107	68	6	0
v tom:					
00 Nezařazeno	6	3		3	
01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti	17	9	8		
02 Lesnictví a těžba dřeva	1			1	
10 Výroba potravinářských výrobků	4	4			
13 Výroba textilií	1	1			
14 Výroba oděvů	4	1		3	
16 Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku	6	3		2	1
17 Výroba papíru a výrobků z papíru	1			1	
23 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků	3	3			
25 Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků, kromě strojů a zařízení	8	6		1	1
27 Výroba elektrických zařízení	1	1			
28 Výroba strojů a zařízení j. n.	2	2			
31 Výroba nábytku	1	1			
32 Ostatní zpracovatelský průmysl	1	1			
33 Opravy a instalace strojů a zařízení	1	1			
35 Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	2			2	
41 Výstavba budov	5	1	4		
43 Specializované stavební činnosti	20	7		12	1

45	Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel	2		2
46	Velkoobchod, kromě motorových vozidel	19	14	5
47	Maloobchod, kromě motorových vozidel	14	11	3
49	Pozemní a potrubní doprava	6	4	2
55	Ubytování	5	4	1
56	Stravování a pohostinství	13	10	3
68	Činnosti v oblasti nemovitostí	3	3	
69	Právní a účetnické činnosti	3		3
70	Činnosti vedení podniků; poradenství v oblasti řízení	1	1	
71	Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy	5	2	3
74	Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti	11	7	3 1
79	Činnosti cestovních agentur, kancelářů a jiné rezervační a související činnosti	1	1	
82	Administrativní, kancelářské a jiné podpůrné činnosti pro podnikání	1		1
85	Vzdělávání	6	4	2
86	Zdravotní péče	1		1
93	Sportovní, zábavní a rekreační činnosti	2	1	1
96	Poskytování ostatních osobních služeb	2		2
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	2	1	1

Zdroj: Individuální výpis z Registru ekonomických subjektů, ČSÚ

Téměř všichni živnostníci (85,5 %) podnikají bez zaměstnanců, nebo své zaměstnance neuvádějí. Celkem **šest** podnikatelů zaměstnává do pěti zaměstnanců. Žádný z podnikatelů nezaměstnává šest a více zaměstnanců

V obci Rynoltice působí se svým sídlem celkem 51 právnických osob. Z těchto osob je evidováno 33 společností, které se věnují výdělečné činnosti. Jedná se o 29 společností s ručením omezeným a dvě akciové společnosti. Nakonec jsou zde dvě společenství vlastníků bytových jednotek. Pouze 10 podnikajících právnických osob uvádí počet zaměstnanců (6x 1–5 zaměstnanců, 1x 6–9 zaměstnanců, 1x 10–19 zaměstnanců, 1x 20–24 zaměstnanců a 1x 25–49 zaměstnanců).

V návaznosti na data Českého statistického úřadu ke dni 31. 12. 2019 (novější data nejsou z Veřejné

databáze k dispozici) lze identifikovat podíl aktivních ekonomických subjektů, tj. ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou. Z celkového počtu podnikajících **právnických osob** v obci Rynoltice vykazuje ekonomickou aktivitu cca 55 % ekonomických subjektů. Z celkového počtu podnikajících **fyzických osob** vykonává ekonomickou činnost cca 44 % osob. Lze tedy konstatovat, že více než polovina evidovaných ekonomických subjektů je neaktivní.

Největšími zaměstnavateli se sídlem v obci Rynoltice jsou následující podnikatelské subjekty:

Tabulka: Největší zaměstnavatelé - podnikající právnické osoby se sídlem v Rynolticích k 10/2020

IČO	Název firmy	Zaměření (hlavní ekonomická činnost)	Kategorie počtu zaměstnanců
25479733	KM - PRONA, a.s.	velkoobchod s kapalnými palivy a příbuznými výrobky	25-49
22793844	KM - PRONA Transport, s.r.o.	silniční a nákladní doprava	20-24
25424629	PROFI REGAL s.r.o.	ostatní stavební instalace	10-19
25454315	LIFLEX s.r.o.	výroba ostatních plastových výrobků	6-9

Zdroj: Individuální výpis z Registru ekonomických subjektů, ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka: Významní zaměstnavatelé - právnické osoby - veřejný sektor se sídlem v Rynolticích k 10/2020

IČO	Název organizace	Kategorie počtu zaměstnanců
72741686	Základní škola a Mateřská škola Rynoltice, okres Liberec, příspěvková organizace	10-19
00263168	Obec Rynoltice	6-9

Zdroj: Individuální výpis z Registru ekonomických subjektů, ČSÚ, vlastní zpracování

Cestovní ruch jako oblast ekonomického rozvoje obce

Následující podkapitola představuje zhodnocení přínosu cestovního ruchu pro obec Rynoltice. Aktivní cestovní ruch může v oblastech s dostatečným potenciálem vést ke zvýšení počtu pracovních míst, příjmů domácností, rozvoji místní infrastruktury, diverzifikaci ekonomických činností, zvýšení zájmu o ochranu památek a životního prostředí.

Obec Rynoltice a její blízké okolí nabízí rozmanité příležitosti pro trávení volného času. Obec je bohatá na církevní stavby, k nimž patří kostel sv. Pankráce, kostel sv. Barbory, sousoší sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého a mnoho dalších. Mnoho sakrálních staveb je ovšem ve zhoršeném stavu, včetně dominant kostelů sv. Pankráce a sv. Barbory. Ostatní památky, které nejsou sakrální, jsou spíše pietního charakteru.

Obec rovněž oplývá přírodním potenciálem, který je využitelný zejména pro pěší, tak i cyklistické výlety (např. Západní jeskyně, vyhlídka u Jítravy nebo Vápenný lom apod.), a to celoročně. Kvalitní životní prostředí a přírodě blízký charakter, který obklopuje obec ze všech stran je příležitostí pro sportovně-rekreační a relaxační cestovní ruch.

Specifické možnosti sportování (fotbal, tenis, florbal, rugby, volejbal aj.) nabízí zájemcům obecní

sportoviště. Kemp Černá louže poskytuje v letní sezóně ubytování s možností využití blízkého koupaliště.

Turistická nabídka

Typ	Atraktivita
Letní rekreace	• přírodní atraktivita – Jítravský kaštan, Kostelní vrch, Západní jeskyně, Vápenný lom, PR Velký Vápenný, Jítravské sedlo, PR Bílé kameny, skalní útvar Havran v Polesí, houbaření • sportovní vyžití – koupaliště v Polesí, tenisové kurty, fotbalové hřiště, turistické trasy, cyklotrasa a cyklostezka
Zimní rekreace	• zimní turistika – slouží spíše jako zázemí pro naplňování potřeb turistického ruchu za hranicemi katastru obce • památky – pomník v Polesí, pomník v Rynolticích, pomník obětem 1. světové války • církevní stavby – kříž v Nové starosti, kříž u Panenského potoka, kříž u pískovny, kříž Jítrava, kostel sv. Pankráce, kříž u Jítravského sedla, kříž u parkoviště Bílé kameny, socha sv. Jana Nepomuckého, kříž podél silnice I/13, kříž směrem na Černou Louži, hřbitovní kaple Rynoltice, kaple Černá louže, boží muka na západě katastru obce, kříž u čerpací stanice Benzina, sousouší piety, dva kříže v centru Rynoltic, kostel sv. Barbory, sousouší sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého • jiné – hřbitov Jítrava, soustava bunkrů na východě katastru obce, vyhlídkové místo u Jítravy, vysílač u Jítravy, hřbitov Rynoltice
Příběhy	• Panenské kameny u Rynoltic • generál Laudon • Odchod trpasličího národa • Johann Schicht (výroba mýdla)

Mnoho ze zmíněných atraktivit tvoří kulturní a historické dědictví obce, které je nemovitého charakteru a vyžaduje ze strany obce neustálou péči i pro možnosti zpřístupnění těchto atraktivit široké veřejnosti. V kombinaci s turistickou infrastrukturou (pěší trasy, cyklotrasa, cyklostezka sv. Zdislavy) je dostupnost mnoha atraktivit i v návaznosti na širší region ideálním cílem pro široké spektrum cílových skupin. Obec vnímá potenciál cestovního ruchu jako možný přínos a postupně rozvíjí doprovodnou infrastrukturu cestovního ruchu.

Ubytovací zařízení

Ubytovací zařízení tvoří nezbytné zázemí pro rozvoj cestovního ruchu. Z hlediska ubytovací kapacity nabízí Rynoltice přibližně 280 lůžek. Kvalitou jsou zařízení určena jak pro náročné (hotely), tak i méně náročné (kempy a chalupy) klienty.

Název	Lůžková kapacita	Adresa
penzion Sporttura	32	Polesí 59, Rynoltice 463 53
Apartmány-Hotel Jítravský Dvorec	61	Jítrava 70, Rynoltice 463 53
kemp Černá louže	50	Černá Louže 15, Rynoltice 463 53
penzion Jítravský dvorec	32	Jítrava 7, Rynoltice 463 53
Chalupa Rynoltice	15	Rynoltice 57, Rynoltice 463 53
Penzion Nikola	16	Rynoltice 96, Rynoltice 463 53
dům U Sloních kamenů	14	Jítrava 174, Rynoltice 463 53
Fara Jítrava	25	Jítrava 98, Rynoltice 463 53

Stravovací zařízení

Stravovací služby jsou situovány v Rynolticích vhodně po celém území katastru, s výjimkou Nové Starosti. Nejlépe přístupná je pak restaurace Nikola u hlavního silničního tahu I/13. Restaurace v rámci penzionů slouží převážně pro hosty zařízení. Kemp Černá Louže nabízí stravování, které však nemá stálý charakter.

Název	Adresa
restaurace Nikola	Rynoltice 96, 463 53 Rynoltice
restaurant Sportturgia	Polesí 59, 463 53 Rynoltice
pivnice a hostinec Jítravský Dvorec	Jítrava 7, 463 53 Rynoltice
penzion Polesí	Polesí 66, 463 53 Rynoltice

Nezaměstnanost

Ve srovnání s územím SO ORP Liberec dosahuje nezaměstnanost v obci Rynoltice srovnatelných hodnot, s výraznějším rozdílem pouze v několika sledovaných letech.

Tabulka: Vývoj nezaměstnanosti dle pohlaví a území v %

Území	Podíl nezaměstnaných osob v %							
	2010	2011	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rynoltice	12,47	11,41	7,01	5,48	5,00	4,72	3,08	6,34
Muži	---	---	6,03	5,78	4,28	4,82	3,19	4,30
Ženy	---	---	8,08	5,16	5,76	4,62	2,97	8,58
SO ORP Liberec	7,32	6,61	7,70	6,75	5,45	4,10	3,28	3,14

Zdroj: ČSÚ, Integrovaný portál MPSV, vlastní zpracování

Pozn. ukazatel Podíl nezaměstnaných osob je využíván MPSV od 1. 1. 2013, pro srovnání s minulými roky je využito dopočítaných hodnot ČSÚ. Hodnoty let 2012, 2013 nejsou k dispozici.

V tabulce je sledováno období deseti let. V období ekonomického růstu (od 2015 a dále) nezaměstnanost postupně klesá od hranice cca 7,5 % a tenduje směrem k 3% míře nezaměstnanosti, kdy ovšem v roce 2019 dochází k 3 % nárůstu. Ve srovnání se SO ORP Liberec obec sleduje velice podobný trend se silnější mírou klesání. V současnosti (data k září 2020) se nezaměstnanost snížila na 5,9 % (30 osob, z toho jedna osoba je zahrnuta mezi dlouhodobě nezaměstnané). Úřad práce eviduje v obci tři volná pracovní místa. Na jedno pracovní místo tedy připadá 10 zájemců.

Vyjíždka za prací

Mobilita pracovní síly je hodnocena dle dat ze SLDB 2011, což je jediný relevantní zdroj. Vzhledem k možným změnám v oblasti mobility je k hodnocení přistoupeno spíše tendenčně.

V roce 2011 bydlelo v obci 365 ekonomicky aktivních obyvatel (do hodnoty nejsou zahrnuti studenti). Z celkového počtu zaměstnaných vyjížděla do zaměstnání za hranice obce méně než polovina obyvatel.

Tabulka: Vyjíždějící do zaměstnání podle obce dojíždky a času stráveného vyjíždkou, rok 2011

Obec vyjíždky	Vyjíždějící do zaměstnání		Čas strávený vyjíždkou (minuty)			
	celkem	z toho denně	do 14	15-29	30-59	60+
Rynoltice	104	90	15	48	31	7
vyjíždí v rámci okresu	88	7	15	42	26	3
vyjíždí do jiných okresů kraje	8	5	---	4	3	1
vyjíždí do jiných krajů	7	6	---	2	2	3
vyjíždí mimo ČR	1	---	---	---	---	---
Obec dojíždky - hlavní proudy						
Liberec	54	50	---	30	21	2
Hrádek nad Nisou	10	9	3	5	2	---
Chrastava	10	10	6	3	1	---

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

V tabulce jsou uvedeny tři největší směrové proudy vyjíždky za prací, přičemž dominantními středisky dojíždky za prací jsou – Liberec, Hrádek nad Nisou a Chrastava. Vyjíždějící obyvatelé Rynoltic vykonávají svou ekonomickou činnost převážně v odvětví průmyslu (39,4 %). Časová náročnost vyjíždky do zaměstnání u více než poloviny vyjíždějících nepřesáhne 30 minut.

Do Rynoltic dojíždí do zaměstnání celkem 36 osob, přičemž nejvíce osob je zaměstnáno v průmyslu. Osoby dojíždějí z Liberce a z Jablonného v Podještědí.

4. Infrastruktura

V následující kapitole jsou analyzovány základní infrastrukturální oblasti – technická a dopravní.

Technická infrastruktura

Tabulka: Vybavenost základní technickou infrastrukturou obydlených bytů

Rynoltice	celkem	přípoj na kanalizační síť	žumpa, jímka	vodovod	plyn
absolutně		---	244	237	71
podíl v %	269	---	90,7	88,1	26,3

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

Tabulka: Vybavenost obydlených bytů zdrojem energie k vytápění a způsob vytápění

Rynoltice	energie k vytápění		způsob vytápění			
	pevná paliva (uhlí, koks, uhelné brikety, dřevo)	plyn	elektřina	ústřední kamna	etážové	
podíl v %	62,8	20,4	16,8	75,6	18,9	5,5

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

Převládajícím typem energie k vytápění jsou ve více než polovině domácností pevná paliva, jako koks, uhlí, brikety nebo dřevo.

Území obce je zásobováno elektrickou energií ze systému 22 kV z transformovny 110/22 kV Hrádek nad Nisou a elektřina je dále rozvedena po obci.

V dílčích částech Rynoltic proběhla plynofikace. V současné době obec neplánuje dále pokračovat v plynofikaci.

V obci je vybudován veřejný vodovod. V roce 2014 došlo kvůli špatné kvalitě vody ze zdroje „Jítrava-vrt“ k výstavbě nového vodovodního přivaděče ze stávajícího vodojemu Lvová do čerpací stanice Rynoltice, odkud je voda rozváděna pomocí čerpacích stanic a vodojemů do jednotlivých místních částí obce. Dle územního plánu z roku 2018 je již na vodovod napojeno 100 % obyvatel. Vodovodní řady v Polesí a Jítravě jsou v současné době v nevyhovujícím technickém stavu a do roku 2023 je plánováno začít s jejich obnovou.

Systém veřejné kanalizace v obci není zřízen. Likvidace odpadních vod je řešena individuálně, primárně septiky s přepadem do potoka nebo bezodtokovými jímkami s následným odvozem odpadních vod na n ČOV. Vlastní ČOV má k dispozici závod GESTA a stanice pohonných hmot. Obec vnímá potřebu zavést systém likvidace odpadních vod, který by odpovídal místním podmínkám a byl ekonomicky a provozně udržitelný.

Koncepce, systém a ekonomické souvislosti nakládání s komunálními odpady jsou řízeny na úrovni samosprávy obce. Systém likvidace směsného komunálního odpadu a vytríděného odpadu je prováděn pytlou formou. Obyvatelům obce je dostupný sběrný dvůr, který je provozován společností Purum s.r.o. V obci nejsou registrované skládky odpadu.

Na území obce je evidováno šest starých ekologických zátěží.

Dopravní infrastruktura

Klíčovou silniční komunikací obce Rynoltice je zejména silnice č. I/13. Tato silnice zajišťuje dopravní dostupnost okolních měst – Liberec, Chrastava, Nový Bor a také možnost efektivně cestovat směrem do Ústeckého kraje. Silnice I/13 zajišťuje rovněž přístup k dalším významným silničním tahům – napojení na silnici I/35 v Liberci, která zajišťuje dostupnost do Turnova, Mladé Boleslavi a Prahy. V obci se nenachází žádná silnice II. třídy.

Obcí prochází další spojovací silnice III. třídy. Jedná se o následující komunikace:

- III/27243 → začíná v centru Jítravy v I/13, zde vede směrem na jih, odkud se z ní větví další místní části komunikace. Území katastru opouští směrem k obci Zdislava.
- III/27244 → začíná v centru Rynoltic v I/13, odkud vede směrem na jih přes železniční most, odkud dále pokračuje směrem na Janovice v Podještědí.
- III/02716 → odbočuje v centru Rynoltic z I/13 směrem na sever, kde se před koncem katastru obce nachází křižovatka, která navazuje na III/02718.
- III/02718 → odbočuje z III/02716 směrem do centra Polesí, odkud se větví do místních komunikací.

Ředitelství silnic a dálnic realizuje na vybraných silnicích sčítání dopravy. Toto sčítání se v Rynolticích týká silnice č. I/13, která vede místní částí Rynoltice obce. V roce 2016 zde bylo provedeno měření, dle kterého byla průměrná denní průjezdnost na této silnici 10 203 vozidel s výraznou převahou osobních automobilů (81,4 %). Od minulého sčítání dopravy v roce 2010, kdy obcí projelo 9 245 vozů celkově (z

toho osobních 79,3 %) tedy došlo k zintenzivnění automobilové dopravy.

Obec Rynoltice je vybavena místními komunikacemi a chodníky v místech dopravně-bezpečnostní potřeby. Doprava v klidu je řešena povětšinou podélným parkováním a následujícími parkovišti:

- parkoviště u samoobsluhy
- parkoviště u restaurace Nikola
- parkoviště Polesí
- parkoviště u stanice pohonných hmot
- parkoviště Jítravský Dvorec
- parkoviště Bílé kameny

Obec má zpracovaný pasport místních komunikací s komplexním přehledem místních komunikací a definovaným postupem pro opravy a údržbu místních komunikací.

Obec průběžně rekonstruuje a udržuje místní komunikace. V současné době je evidován zhoršený technický stav místních komunikací v místní části Jítrava a Nová Starost. Rekonstrukce místních komunikací je vázána na dokončení pozemkových úprav v obci.

Obec vnímá potřebu realizovat aktivity pro zvýšení dopravní bezpečnosti obyvatel v celé obci. Klíčovým problematickým úsekem je průtah I/13 – obec plánuje komplexní akci pro řešení bezpečnosti.

Bezmotorová doprava

Katastrem prochází jedna cyklotrasa:

- **cyklotrasa 25** (Dubá – Doksy – Osečná – Rynoltice – Hrádek nad Nisou – Polsko)

Cyklotrasa 25 protíná katastr obce od jihovýchodu přes centrum místní části Jítrava a centrum Rynoltic, kde následně na severozápadě opouští katastr v místní části Polesí.

Obcí dále prochází cyklostezka Sv. Zdislavy, na jejímž dokončení obec pracuje, v roce 2020 byl finalizován úsek v Jítravě a dále se připravuje realizace úseku směr Jablonné v Podještědí.

Obcí prochází následujících pět turistických tras:

- **Modrá:** protíná krátce území obce v místní části Polesí, kde vede skrz centrum obce a útvar Havran v Polesí.
- **Žlutá:** vede katastrem pouze krátce, kdy mívá východní hranici katastru u Západní jeskyně.
- **Zelená 1:** začíná u železniční stanice Rynoltice, odkud vede společně s cyklotrasou č. 25 do místní části Jítrava, kde se spojuje s červenou.
- **Zelená 2:** vede podél severní hranice katastru, kde se poté protíná s modrou v místní části Polesí.
- **Červená:** vstupuje na území obce společně se žlutou, ale odděluje se od ní u Vápencového lomu, odkud vede přes místní část Jítrava (kde se spojuje se zelenou 1) k přírodní památce Bílé kameny, kde opouští území obce.

Dopravní obslužnost

V obci je základní dopravní obslužnost veřejnou hromadnou dopravou zajišťována autobusovými spoji a po železnici.

Autobusovou dopravou je obec napojena na spádová města Liberec, Hrádek nad Nisou a Nový Bor. Četnost spojů dokumentuje následující tabulka. Obslužnost obce veřejnou autobusovou dopravou lze považovat za výbornou. Je možné se dopravovat i o víkendu a státních svátcích, kdy jsou pro tyto dny vytvořeny vlastní linky.

V obci je sedm autobusových zastávek:

1. Rynoltice, Jítrava, hl. sil.
2. Rynoltice, Jítrava, obec
3. Rynoltice, hřiště
4. Rynoltice, Jednota
5. Rynoltice, ObÚ
6. Rynoltice, kult. dům
7. Rynoltice, Černá Louže

Tabulka: Obslužnost obce Rynoltice autobusovou dopravou

Číslo linky/zastávky	Trasa	Frekvence spojů
500240/1, 4	Česká Lípa - Nový Bor - Cvikov - Liberec (přibližně polovina spojů končí v Novém Boru)	1) směr Česká Lípa všední den - 9 sobota - 2 neděle/svátky - 2
		2) směr Liberec všední den - 9 sobota - 2 neděle/svátky - 1
500241/1, 4	Doksy - Mimoň - Jablonné v Podještědí - Liberec	1) směr Doksy všední den - 1 sobota - 0 neděle/svátky - 0
		2) směr Liberec všední den - 1 sobota - 0 neděle/svátky - 0
500273/4, 5, 6	Heřmanice - Rynoltice - Stráž pod Ralskem (některé ze spojů jsou omezené pouze do Jablonného v Podještědí)	1) směr Heřmanice všední den - 9 sobota - 0 neděle/svátky - 0
		2) směr Stráž pod Ralskem všední den - 8 sobota - 0 neděle/svátky - 0
500440/1, 2, 3, 4	Liberec - Nový Bor - Kamenický Šenov - Česká Kamenice (umožňuje přestoupit na železniční dopravu)	1) směr Liberec všední den - 17 sobota - 7 neděle/svátky - 0
		2) směr Česká Kamenice všední den - 16 sobota - 7 neděle/svátky - 6

501440/1, 4	Liberec - Nový Bor	1) směr Liberec všední den – 0 sobota – 0 neděle/svátky – 1 2) směr Nový Bor všední den – 0 sobota – 0 neděle/svátky – 1
540075/1, 5, 6	Rynoltice - Dolní Suchá - Hrádek nad Nisou (z opačného směru jede pouze jeden spoj; některé ze spojů jezdí jen v pondělí a pátek)	1) směr Rynoltice všední den – 7 sobota – 0 neděle/svátky – 0 2) směr Hrádek nad Nisou všední den – 1 sobota – 0 neděle/svátky – 0
540076/4, 5, 6, 7	Hrádek nad Nisou - Rynoltice - Jablonné v Podještědí (spoje jsou vypraveny pouze ve všední den)	1) směr Rynoltice všední den – 11 sobota – 0 neděle/svátky – 0 2) směr Hrádek nad Nisou všední den – 11 sobota – 0 neděle/svátky – 0

Zdroj: www.idol.cz, www.idos.cz

Obcí Rynoltice prochází regionální železniční trať č. 086 Liberec – Děčín. Na trati je v katastru obce Rynoltice jedna vlaková stanice. Cestující si jízdenky mohou zakoupit ve vlaku.

Tabulka: Obslužnost obce Rynoltice vlakovou dopravou

Trať	Trasa	Frekvence spojů
Os 086	Liberec - Česká Lípa - Benešov nad Ploučnicí (- Děčín)	směr Liberec – 26 směr Děčín – 25

www.idos.cz

V pracovní dny, i o víkendech a svátcích, je obslužnost veřejnou vlakovou hromadnou dopravou do středisek vyššího řádu (včetně výchozích středisek pro další dopravu) bezproblémově zajištěna. Vlaková část obsluhuje zejména místní část obce Rynoltice. Dostupnost vlakové stanice z centrální části obce je cca 650 m.

5. Vybavenost obce

Bydlení

Počet obyvatel žijících v rodinných domech dosahuje výrazně vyšších hodnot, nežli tomu tak je u bytových domů. Bytové domy disponují 58 bytovými jednotkami, s počtem 55 obydlených bytů. Rodinné domy zahrnují 303 bytových jednotek, s počtem 210 obydlených.

Tabulka: Struktura domovního fondu

Rynoltice	Rodinné domy			Bytové domy		
	Celkem	Obydlené	Neobydlené	Celkem	Obydlené	Neobydlené
Absolutně		183	85		9	9
Podíl v %	268	68,2	31,8	9	100	0

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011, vlastní zpracování

Trvale obydlených bytů je v obci 265. V rámci neobydlených bytů jich je pouze 70 využíváno k rekreaci. Podíl rekreačních bytů tedy v roce 2011 poukazoval na vyšší rekreační funkci obce (26,4 % rekreačních bytů).

Tabulka: Stáří domovního fondu - období výstavby nebo rekonstrukce

Rynoltice	1919 a dříve	1920-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2011
Podíl v %	36,1	28,8	14,2	10,1	4,9	5,8

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

Z dat je patrný víceméně stabilní trend ve snižování obnovy nebo výstavby nových domů. Průměrné stáří domovního fondu je cca 64 let.

Tabulka: Počet dokončených bytů v rodinných a bytových domech v letech 2010-2019

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dokončené byty	20	---	2	---	---	---	1	3	---	2

Zdroj: ČSÚ, Veřejná databáze

V období let 2010-2019 bylo dokončeno 10 bytů v rodinných domech a žádný byt v bytových domech.

V rámci rozvoje bydlení je v obci preferována primárně individuální bytová výstavba. Obec může podpořit zájem o bydlení v obci přípravou stavebních pozemků a jejich nabídkou pro potencionální zájemce.

Obec má v majetku domovní a bytový fond, který využívá pro účely nájemného bydlení. V zájmu obce je tento bytový fond udržet a spravovat. Vzhledem k demografickým charakteristikám (růst počtu obyvatel 65+) není v obci v současnosti vybudováno bydlení se specifickými požadavky zmíněné cílové skupiny.

Na území obce jsou objekty dříve sloužící k průmyslové výrobě, které nyní postrádají svou funkci a jejichž využití pro rozvoj bydlení by bylo vhodné.

Školství a vzdělávání

V obci je k dispozici jedna mateřská škola a jedna základní škola pro naplnění potřeby předškolního a základního vzdělávání.

Mateřská škola v obci Rynoltice je součástí organizace Základní škola a Mateřská škola Rynoltice, příspěvková organizace a má v současnosti kapacitu 45 dětí. MŠ je situována v centru místní části Rynoltice v prostorech budovy obecního úřadu.

Základní škola disponuje celkovou kapacitou 75 žáků pro neúplné, malotřídní základní vzdělání (5 let). Součástí ZŠ jsou vzdělávací zařízení - školní jídelna (kapacita 155 žáků), školní družina (kapacita 25 žáků).

Udržení předškolního a základního vzdělávání v obci je vnímáno obcí jako jedna z priorit. Obcí je vnímaná potřeba zkvalitnění vzdělávací infrastruktury.

Přímo v obci není pro žáky dostupná základní umělecká škola. Zájemci o tento druh vzdělávání mohou dojíždět do Liberce, Jablonného v Podještědí, Hrádku nad Nisou nebo na detašované pracoviště ZUŠ Liberec, které se nachází v Chrastavě.

Středoškolské vzdělávání je pro studenty nejbližší dostupné v Liberci (čtyři gymnázia a 16 dalších středních škol, které vytvářejí komplexní nabídku oborů). Případně jsou k dispozici dvě gymnázia v Novém Boru a Mimoně.

Zdravotnictví a sociální péče

V obci Rynoltice jsou registrovány celkem dvě zdravotnická zařízení:

- Gabriela Křečková, dětský lékař – praktické lékařství pro děti a dorost (ambulantní péče)
- Josef Kubínek, PL pro dospělé – chirurgie, všeobecné praktické lékařství (ambulantní péče)

Obyvatelé obce navštěvují dále ambulance zdravotnických zařízení v **Liberci** (ambulantní péče, ambulantní specialisté, nemocnice). Údaje jsou čerpány z Registru zdravotnických zařízení (www.uzis.cz).

Ordinace specialistů, lůžková, zdravotnická zařízení a akutní či pohotovostní služby jsou obyvatelům Rynoltic spádově k dispozici v Liberci.

Podle registru poskytovatelů sociálních služeb nemá žádný poskytovatel sídlo přímo v obci. Nicméně terénní, ambulantní či pobytové služby jsou obyvatelům dostupné z obslužných spádových středisek.

Sport, kultura a volnočasové aktivity

V obci Rynoltice působí dle Registru ekonomických subjektů 15 zájmových organizací, z toho jedna sportovní, jedna hasičská a 13 ostatních se zaměřením na myslivost, včelařství, chovatelství, letecké modelářství a další volnočasové aktivity.

Evidované spolky se sídlem v obci jsou následující:

- Římskokatolická farnost Jítrava
- AUTO BORCI Z GARÁŽE z.s.
- Jitravský grunt občanské sdružení
- České Sdružení Lovecké Lukostřelby, z.s.
- Myslivecký spolek Zelené Háje – Liberec
- MS JÍTRAVA
- Sdružení trempů Rynoltice
- Honební společenstvo Rynoltice
- Mikroregion Mezi kopci
- OBČANSKÉ SDRUŽENÍ MEZINÁRODNÍ ŠKOLA OBNOVY VENKOVA
- MS Polesí – Jítrava
- FK RYNOLTICE z.s.

- SH ČMS - Sbor dobrovolných hasičů Rynoltice
- Jítrava, z.s.

Venkovní sportovní infrastrukturu tvoří:

- víceúčelové hřiště Rynoltice
- fotbalové hřiště Rynoltice
- hřiště pro nohejbal Jítrava
- fotbalové hřiště (malá kopaná) Jítrava
- koupaliště Polesí s možností hraní volejbalu
- tenisové hřiště

Vnitřní sportovní infrastrukturu tvoří:

- tělocvična ZŠ

V obci se nachází dvě dětská hřiště (veřejně přístupná):

- dětské hřiště Rynoltice
- dětské hřiště Jítrava

Z velkého množství společenských akcí (kultura, sport) lze jmenovat například maškarní bál, pálení čarodějnic, putování za pohádkou, rozsvícení adventních stromů, mikulášská nadílka a vánoční Rybova mše, Valentýnská zábava, Memoriál Ivana Kotka, Hon na starého Vacka, loučení s létem aj.

V obci jsou dále k dispozici tyto vnitřní prostory pro společenské a kulturní potřeby občanů:

- obecní úřad obce Rynoltice
- knihovna Rynoltice
- kulturní dům

Rozvíjení kvality a kapacit vnitřních prostor pro spolkovou a společenskou činnost je obcí jako potřeba vnímána a začleněna do plánovaných aktivit.

Komerční služby

Obec Rynoltice je vybavena některými administrativními a komerčními službami. Z oblasti poštovních, finančních a pojišťovacích služeb je k dispozici Poštovní spořitelna v rámci Pošty Partner, která je smluvní provozovnou České pošty. V obci není k dispozici bankomat.

Přehled základních služeb v obci:

- prodej smíšeného zboží – základní sortiment
- stravovací a ubytovací služby
- služby řemeslníků
- dvě čerpací stanice pohonných hmot

V obci není k dispozici žádný větší diskontní obchod. Tyto obchody jsou situované do měst: Liberec, Jablonné v Podještědí, Chrastava. Ve zmíněných městech využívají obyvatelé Rynoltic též další služby občanské vybavenosti.

Vzhled obce

Obec Rynoltice je územně rozsáhlou obcí s centrem v západní části katastru, složenou z prostorově oddělených místních částí s vlastními specifiky. V obci je patrná silná individuální rekreační funkce a to hlavně v místních částech Polesí a Jítrava. Větší intenzitu obytné funkce vykazují zejména Rynoltice (kde je koncentrována převážná část zázemí občanské vybavenosti) a Nová Starost.

Samotný vzhled obce je rozdílný v každé místní části. Nová Starost působí jako odloučená lokalita, ve které se nacházejí nové a moderní stavby, kde je většina domů upravená. Na severu položené Polesí a Černá Louže působí malebně a autenticky se zachovaným historickým odkazem. Rynoltice a Jítrava pak působí jako hlavní obytná střediska obce. V Rynolticích jsou koncentrovány kulturní a historické památky a stavby respektující historické podmínky místní architektury.

Z hlediska vzhledu obce lze konstatovat úspěšnou aktivitu v péči o veřejná prostranství a zvelebování veřejného prostoru. Veřejná prostranství jsou důležitou součástí kvality bydlení a jejich další rozvoj při respektování místních podmínek a doplnění jejich funkčnosti je obcí vnímán jako důležitý.

Vzhled obce narušují některé zanedbané staré industriální/zemědělské objekty, které již neplní svou ekonomickou funkci (brownfields). V současné době obec hledá řešení jak tyto objekty využít pro další rozvoj.

Na negativní vzhled obce působí hned několik faktorů. První z nich je silnice I/13, která je vedena podél obydlené části Jítrava a poté centrem samotných Rynoltic. V případě nedodržování povolené rychlosti tak může tato komunikace působit jako rizikový faktor. Dalším z nich je zanedbaný stav sakrálních staveb. V menší míře se jedná o sochy (např. sv. Jan Nepomucký) a křížky podél cest a větší pak kostely sv. Pankráče a sv. Barbory, které působí zanedbaně.

6. Životní prostředí

7. Správa obce

Hospodaření obce

Obec hospodaří v současnosti s vyrovnaným rozpočtem. Daňové příjmy se za posledních pět let zvýšily o 42 %. Nedaňové příjmy obec jsou stabilní a bez větších změn. Běžné výdaje obce se zvýšily za posledních pět let o 34 %, avšak jejich podíl na celkových příjmech se neustále snižuje. Obec je ve sledovaném období dotačně aktivní.

Tabulka: Vývoj rozpočtového hospodaření obce Rynoltice v letech 2015-2019 (v tis. Kč)

	2015	2016	2017	2018	2019
Daňové příjmy	9 673	10 101	11 191	12 631	13 772
Nedaňové příjmy	1 919	1 890	2 272	1 880	1 758
Kapitálové příjmy	285	156	370	7	145
Neinvestiční přijaté dotace	1 103	1 434	1 145	1 386	1 519
Investiční přijaté dotace	150	794	3 214	2 854	4 147
Příjmy celkem	13 130	14 376	18 192	18 759	21 340
Běžné výdaje	8 865	10 404	10 936	11 258	11 843
Kapitálové výdaje	202	7 448	1 791	671	13 383

Výdaje celkem	9 069	17 852	12 727	11 930	25 226
Saldo příjmů a výdajů	4 061	-3 476	5 465	6 829	-3 886
Podíl kapitálových výdajů	2,2 %	41,7 %	14,1 %	5,6 %	53,1 %
Podíl běžných výdajů na celkových příjmech	67,5 %	72,4 %	60,1 %	60,0 %	55,5 %

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz

Organizace a provoz obce

Organizačně je obec Rynoltice tvořena starostou obce, místostarostkou, 1 administrativním pracovníkem (referent). Obec dále zaměstnává 3 osoby pro zajištění technické údržby území obce.

Obec je na regionální úrovni zapojená do Místní akční skupiny Podještědí, z. s., Mikroregionu Hrádecko – Chrastavsko a Mikroregionu Mezi kopci.

Obec má k dispozici vlastní techniku pro údržbu a správu svého majetku včetně hospodaření v lese. Obec vnímá potřebu tuto techniku průběžně obnovovat a doplňovat.

Obecní úřad je situován v centru Rynoltic. Budova obecního úřadu vykazuje známky zastarání – primárně vnitřních prostor. Rekonstrukce zázemí a modernizace vybavení vnitřních prostor OÚ je pro provoz a správu vnímáno jako potřebné.

Obec provozuje internetové stránky www.rynoltice.cz. Webové stránky představují dostatečný zdroj informací jak pro rezidenty obce, tak návštěvníky.

A.2 Východiska pro návrhovou část

Z klíčových výstupů analytické části vyplývá, že Rynoltice jsou obcí zaměřenou primárně na bydlení s kvalitním životním prostředím a obcí poskytující základní občanskou vybavenost. Zásadní rozvojové trendy Rynoltic jsou především v oblastech podporujících kvalitu obytné funkce. Tyto oblasti spočívají v rozvoji kvality současného bydlení a rozvoji nového bydlení se zaměřením jak na přilákání nových obyvatel, tak pro specifické cílové skupiny místních obyvatel – senioři. Vzhledem k polohovým a demografickým charakteristikám obce je nutné rozvíjet kulturní, sportovní a volnočasové zázemí pro široké spektrum obyvatel, udržení provozu, kvality a kapacit mateřské a základní školy a zajistit bezpečnost obyvatel při pohybu v rámci obce. Komplexní rozvoj by pak měl respektovat udržení kvalitativních charakteristik životního prostředí a zachování historických hodnot obce.

SWOT analýza

Silné stránky

Slabé stránky

Příležitosti

Hrozby

B. NÁVRHOVÁ ČÁST

B.1 Strategická vize

Strategická vize do roku 2040

Společensky soudržná obec s dlouhodobě pozitivní demografickou strukturou obyvatel, s rozvinutou funkcí bydlení ve zdravém a čistém životním prostředí, se zajištěnými kapacitami občanské vybavenosti a s vytvořeným kvalitním vnějším i vnitřním zázemím pro volnočasové aktivity.

Pro naplnění této vize je nutno sledovat společenské trendy a vytvářet podmínky pro splnění nároků obyvatel. Předpokladem pro splnění těchto oprávněných potřeb je:

- klidné a kvalitní bydlení s dostupnou technickou infrastrukturou,
- dostupnost sportovních, kulturních a volnočasových aktivit pro všechny věkové kategorie,
- dostupnost předškolního a základního vzdělávání přímo v obci,
- vytváření podmínek pro podporu společenské soudržnosti napříč věkovými kategoriemi,
- dostupnost základních služeb občanské vybavenosti.

B.2 Cíle, opatření a aktivity

Vysoká důležitost

Střední důležitost

Nízká důležitost

Cíl : „1. Zlepšení demografické struktury zvyšováním kvality života v obci”

• rozvoj bydlení – rekonstrukce domovního a bytového fondu obce, zaměření se na dostupné bydlení pro cílové skupiny seniorů, vytváření podmínek pro další rozvoj individuálního bydlení, • udržení a případně zvyšování současných kvalitních parametrů předškolního a základního vzdělávání v obci, • rozvoj infrastruktury pro společenské, kulturní a sportovní aktivity, • zachování a obnova hodnot historického a kulturního dědictví v obci, • podpora společensko-kulturních aktivit, • podpora zajištění dostupnosti sociálních a zdravotních služeb, • vytváření odpovídajících infrastrukturních podmínek pro správu obce, • rozvoj kvalitativních parametrů životního prostředí a veřejného prostoru.

Opatření : „1.1 Rozvoj bydlení”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„1.1.1 Budování a rekonstrukce domovního a bytového fondu obce” • Rekonstrukce bytového domu č.p. 233 • Rekonstrukce bytového domu č.p. 25 • Vybudování dostupného bydlení pro seniory v objektu bývalé ZŠ č.p. 101 s dostupnými službami • Průběžná údržba a obnova domovního a bytového fondu obce	-			
„1.1.2 Rozvoj ploch pro individuální bydlení” • Vytipování, lokalizace území pro rozvoj individuálního bydlení • Vybudování inženýrských sítí a obslužné infrastruktury	-			
„1.1.3 Využití bývalé továrny „OSEVA” pro rozvoj bydlení” • Stanovení variant řešení využití s následnou realizací přípravných akcí	-			
Opatření : „1.2 Rozvoj kvalitních podmínek pro život v obci”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„1.2.1 Rozvoj vzdělávací infrastruktury a školských zařízení” • Realizace půdní vestavby pro nové kmenové či odborné učebny ZŠ, vytvoření odpočinkových a vzdělávacích zón pro žáky, zřízení knihovny • Obnova, doplnění vybavení (technické, vzdělávací) učeben ZŠ • Průběžná modernizace vybavení a prostor školských zařízení – školní družina, tělocvična ZŠ, školní jídelna • Realizace aktivit a nastavení podmínek směřující k zajištění přechodu dětí z MŠ do ZŠ • Podpora zájmového vzdělávání v obci	-			

„1.2.2 Rozvoj infrastruktury pro společenské, kulturní a sportovní aktivity“	-
• Rekonstrukce kulturního domu v Rynolticích • Zajištění infrastrukturálního vybavení a zázemí pro spolkovou činnost - např. FK Rynoltice, komplexní obnova a dovybavení technikou pro JSDH • Údržba a obnova dětských hřišť • Modernizace současné sportovní infrastruktury v obci • Zavádění moderních forem venkovního sportování - např. workout, parkour, skatepark, pumptrack aj.	
„1.2.3 Podpora společensko-kulturních aktivit“	-
• Podpora činnosti sportovních a kulturních spolků (organizované x neorganizované) • Podpora a pořádání tradičních a nových společenských akcí - např. maskarní bál, pálení čarodějnic, putování za pohádkou, rozsvícení adventních stromů, mikulášská nadílka a vánoční Rybova mše, Valentýnská zábava, Memoriál Ivana Kotka, Hon na starého Vacka aj.	
„1.2.4 Podpora zajištění sociálních a zdravotních služeb“	-
• Zajištění podmínek pro rozvoj dostupnosti sociálních služeb • Udržení dostupnosti zdravotních služeb přímo v obci	

Opatření : „1.3 Zajištění provozního zázemí a infrastruktury pro správu a rozvoj obce“

Od - do Odpovědnost Náklady (tis. Kč) Zdroj financování

„1.3.1 Rekonstrukce budov a zajištění prostor pro správu obce a modernizace vybavení“	-
• Rekonstrukce exteriéru budovy OÚ • Rekonstrukce a vybavení (technické, administrativní) vnitřních prostor OÚ • Obnova a vybavení prostor technického zázemí obce	
„1.3.2 Pořízení, dovybavení obce komunální technikou“	-
• Technika pro údržbu veřejných prostranství a místních komunikací (celoroční) • Technika pro hospodaření v lese	
„1.3.3 Doplnění infrastruktury a systému odpadového hospodářství“	-
• Vybudování vlastní třídírny komunálního odpadu • Revitalizace a úprava sběrných míst (zastřešení, povrchy, vybavení) • Pokračování v rozvoji obecního systému odpadového hospodářství	
„1.3.4 Podpora koncepčního řízení obce a zavádění prvků „smart village““	-
• Aktualizace a pořizování koncepčních dokumentů obce • Vytipování a zavádění funkčních prvků „smart village“ - např. elektronická úřední deska, chytré lavičky, digitalizace informačních zdrojů (kronika, archiv) apod.	
„1.3.5 Podpora rozvoje nástrojů komunikace pro místní obyvatele“	-
• Zavádění nových platform komunikace s/mezi občany • Rozšíření využití nástrojů komunikace dle potřeb občanů (web., sms, FB, zpravodaj, kalendář akcí aj.)	

Opatření : „1.4 Rozvoj péče o veřejná prostranství a životní prostředí“

Od - do Odpovědnost Náklady (tis. Kč) Zdroj financování

„1.4.1 Revitalizace veřejných prostranství včetně pořízení a instalace vybavení, mobiliáře“	-
„1.4.2 Doplnění a obnova sídelní zeleně včetně funkčních přírodních prvků (protierozní meze, remízy aj.)“	-
„1.4.3 Realizace aktivit pro zvyšování retenční schopnosti krajiny a zastavěného území“	-
• Úprava a obnova vodních ploch (nádrže, rybníky) • Zvýšení retence krajiny využitím vhodných materiálů a řešení při výstavbě či revitalizaci parkovacích ploch, místních komunikací, veřejných prostranství	
„1.4.4 Pokračování v pozemkových úpravách - k.ú. Polesí, k.ú. Rynoltice (dokončení je podmínkou pro plánovanou realizaci dalších aktivit)“	-

Opatření : „1.5 Péče o kulturní dědictví obce a rozvoj doprovodné infrastruktury cestovního ruchu“

Od - do Odpovědnost Náklady (tis. Kč) Zdroj financování

„1.5.1 Revitalizace a zachování hodnot kulturního a historického dědictví“	-
• Obnova kostela sv. Pankráce v Jítravě • Obnova kostela sv. Barbory v Rynolticích • Revitalizace sakrálních staveb - drobných nemovitých památek (kapličky, sochy, křížky, boží muka apod.) • Opravy a údržba hřbitovů	
„1.5.2 Budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a propagace místních atraktivit“	-
• Úprava ploch, pořízení a instalace mobiliáře u místních atraktivit a na trasách k turistickým cílům • Tvorba propagačních materiálů a využívání elektronických komunikačních nástrojů k propagaci obce v rámci cestovního ruchu	
„1.5.3 Budování nových atraktivit cestovního ruchu pro návštěvníky a místní obyvatele“	-
• Vybudování naučné stezky na Sloní kameny • Vybudování muzea mýdla a expozice v zázemí bývalé ZŠ, č.p. 101 • Revitalizace vodní nádrže „koupaliště“ a přilehlých ploch	

Cíl : „2. Zkvalitnění a zkapacitnění technické a dopravní infrastruktury“

- zvýšení dopravní bezpečnosti obyvatel na exponovaných problematických úsecích, • realizace obnovy a rozvíjení dopravní infrastruktury pro automobilovou dopravu, • rozvíjení dopravní infrastruktury pro pěší a

cyklodopravu s cílem propojit části obce, napojit se na okolní obce, a pokud je to možné, oddělovat pěší a cyklodopravu od automobilové, • udržovat a rozvíjet síť technické infrastruktury se zajištěním udržitelnosti provozu.

Opatření : „2.1 Rozvoj dopravní infrastruktury a dopravní bezpečnosti“	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„2.1.1 Komplexní realizace zklidnění a humanizace dopravy na průtahu I/13 v Rynolticích“	-			
• Rekonstrukce povrchů, chodníků, veřejného osvětlení, přechodu pro chodce, technické řešení s vlivem na zklidnění dopravy atd.				
„2.1.2 Realizace dopravně-bezpečnostních opatření ve vybraných částech obce“	-			
• Budování a zavádění prvků zvyšující bezpečnost dopravy - ukazatelé okamžité rychlosti s uvedením SPZ, - instalace zpomalovacích pruhů, retardérů apod, - osvětlení přechodů pro chodce a rizikových úseků, - instalace zrcadel v rizikových, nepřehledných místech.				
„2.1.3 Rozvoj infrastruktury nemotorové dopravy“	-			
• Vybudování úseku cyklostezky sv. Zdislavy směr Rynoltice – Jablonné v Podještědí • Budování nových a údržba, opravy stávajících chodníků - Vytipování bezpečnostně problematických úseků s následnou realizací nových chodníků • Rozvoj a obnova pěších tras s cílem bezpečně propojit dílčí lokality obec				
„2.1.4 Budování nových a revitalizace stávajících parkovacích ploch (zelené parkování)“	-			
• Revitalizace parkovacích ploch v obci -např. parkoviště za restaurací Nikola • Vytipování a doplnění nových parkovacích ploch v obci				
„2.1.5 Rozšiřování sítě a rekonstrukce místních a účelových komunikací včetně související infrastruktury“	-			
• Rekonstrukce místních komunikací a prvků dopravní infrastruktury (mostky, lávky, odvodnění apod.) - Rekonstrukce místních komunikací v místní části Jítrava - Rekonstrukce místních komunikací v místní části Nová Starost pozn. vazba na dokončení pozemkových úprav • Obnova stávajícího veřejného osvětlení a budování nového VO v nově obydlených lokalitách • Modernizace přístupových lesních cest sloužících k zajištění lesního hospodářství				
Opatření : „2.2 Rozvoj a údržba technické infrastruktury“	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„2.2.1 Rekonstrukce infrastruktury čištění odpadních vod a podpora zavádění nové“	-			
• Rekonstrukce septiku u kulturního domu • Rekonstrukce septiků u bytových domů • Podpora zavádění individuálních řešení likvidace odpadních vod				
„2.2.2 Rozvoj komplexního systému likvidace odpadních vod v celé obci“	-			
• Návrh řešení vhodného systému likvidace odpadních vod – lokalizace, technické řešení, ekonomický faktor				
„2.2.3 Rozvoj a údržba vodohospodářské infrastruktury“	-			
• Průběžná obnova vodovodního řádu a návazné infrastruktury (vodojemy aj.) - Rekonstrukce vodovodního řádu v Polesí - Rekonstrukce vodovodního řádu v Jítravě • Rozšiřování vodovodního řádu v obci - lokality s novou výstavbou • Podpora budování soukromých vrtaných studní v místech, kde není možnost napojení na vodovodní řád				

B.3 Podpora realizace programu

Program rozvoje obce Rynoltice ukazuje základní směr rozvoje obce v období let 2021 - 2027. Dokument obsahuje opatření, potažmo aktivity, pomocí jejichž realizace bude tohoto směru, resp. strategické vize obce, dosaženo. Zpracovaný dokument bude sloužit k rozvoji obce, případně pomáhat obci při čerpání dotací.

Způsob realizace PRO

Zpracováním a schválením dokumentu plánovací a rozvojové aktivity obce nekončí, nýbrž začínají. V této fázi je nutné stanovit postup realizace, sledování a aktualizace dokumentu, resp. celého rozvoje obce.

Realizace dokumentu bude uskutečňována pomocí konkrétních projektů, které budou naplňovat jednotlivé aktivity, potažmo opatření. Tím bude dosaženo naplnění stanovených programových cílů a v konečném důsledku také strategické vize, která ovšem časově převažuje do roku 2040.

Osobou zodpovědnou za realizaci aktivit je starosta/ka obce. Ta/Ten bude, ve spolupráci se zastupitelstvem obce, především:

- iniciovat realizaci opatření a aktivit,
- vyhledávat a zajišťovat zdroje financování aktivit programu rozvoje,
- projednávat podněty vztahující se k realizaci opatření a aktivit,
- předkládat ke schválení zastupitelstvu obce zprávy o realizaci PRO,
- předkládat k projednání změny a aktualizace PRO,
- delegovat jednotlivé činnosti a pravomoci na odpovědné osoby.

Monitoring realizace PRO

Starosta/ka obce je zodpovědný/á také za monitoring a vyhodnocování naplňování programu rozvoje obce. Mezi povinnosti patří zejména:

- shromažďování informací o průběhu realizace projektů, aktivit a opatření,
- upřesňování informací o odpovědnosti za realizaci jednotlivých aktivit,
- každoroční zpracování přehledu realizovaných aktivit,
- 1x ročně sestavování Monitorovací zprávy o průběhu realizace PRO – jako podklad pro sestavení ročního rozpočtu a rozpočtového výhledu obce,
- vypracování komplexního zhodnocení stávajícího PRO v roce 2027, jakožto podklad pro jeho aktualizaci.

Monitorovací zpráva bude obsahovat informace o realizaci dílčích aktivit a projektů, které se podařilo v daném roce zrealizovat, zdůvodnění odchylek od plánovaného průběhu realizace a návrhy na změny či revizi PRO.

Monitorovací zprávy o průběhu realizace PRO budou po projednání zastupitelstvem obce zveřejněny na webu obce.

Způsob aktualizace PRO

Program rozvoje obce je živým dokumentem, mění se jak prostředí v obci, tak vnější podmínky mimo obec. Dokument je nutné revidovat, případně měnit, již v průběhu jeho realizace, a to jako reakci na závažnou změnu vnějších podmínek, naplnění části PRO, potřebu stanovení nových cílů, apod.

Aktualizace celého dokumentu proběhne nejpozději v roce 2027. Dle potřeby je samozřejmě možné provést dílčí revizi dokumentu dříve, většinou pak ke konci kalendářního roku ve vazbě na zpracování rozpočtu obce na další rok. V případě realizace dílčí revize bude podkladem přehled o realizovaných aktivitách, resp. Monitorovací zpráva o průběhu realizace PRO, jež připraví starosta/ka obce a členům zastupitelstva obce jej předá v dostatečném předstihu před jednáním zastupitelstva obce.

Změny budou provedeny přímo v dokumentu a budou v textu označeny spolu s datem, ke kterému byly provedeny. Aktualizace PRO a jeho změny budou schváleny zastupitelstvem obce spolu se schvalováním rozpočtu a rozpočtového výhledu obce. Aktualizovaný PRO bude též zveřejněn na internetových stránkách obce.

Způsob financování PRO

Základním zdrojem financování rozvojových aktivit jsou vlastní zdroje obce. V případě možnosti budou využity také prostředky z veřejných rozpočtů (kraj, ČR, fondy EU, OP 2021+). Obec bude usilovat o zapojení také soukromého a neziskového sektoru. Informace o možnostech finančních zdrojů budou upřesňovány v průběhu realizace PRO.

Aktivity PRO budou realizovány v úzké vazbě na rozpočet obce, přednostně by měly být realizovány akce, které se podílí na naplňování stanovených cílů PRO.